

VANTAAN RATSASTUSREITTIEN JA -KESKUSTEN TARVESELVITYS

Laura Muukka

Vantaan kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
Kielotie 28
01300 VANTAA

Puh: 839 22680 Fax: 839 23458
Laura.muukka@vantaa.fi

Sisällys

Esipuhe	3
1 Johdanto	4
2 Ratsastusharrastuksen nykytila ja tulevaisuudennäkymiä	6
2.1 Ratsastus virkistysmuotona	6
2.1.1 Harrastajamääriä ja harrastustapoja	6
2.1.2 Ratsastuksen kustannukset, harrastajien tuloluokka ja liikuntapolitiikka ..	8
2.2 Ratsastusterapia, vammaisratsastus ja ratsastuksen sosiaalisia vaikutuksia	9
2.3 Harrastusmahdollisuudet pääkaupunkiseudulla	9
3 Hevostalous ja urbaani maaseutu	10
3.1 Hevonen perinnemaisemien hoitajana	10
4 Ratsastuksen ympäristövaikutuksia	12
5 Ratsastuksen maankäyttö	12
5.1 Missä saa ratsastaa?	12
5.1.1 Jokamiehen oikeus	12
5.1.2 Lait ja asetukset	13
5.2 Ratsukko ja muut liikkujat	14
5.3 Ratsastusreittien mitoitus ja perustaminen	15
5.3.1 Ratsastusreittien erottaminen muista reiteistä ja liikenneväylistä	15
5.3.2 Ratsastusreitin mitoitus	15
5.3.3 Ratsastustien rakenne	15
5.3.4 Ratsastuskeskuksen lähireitit	16
5.3.5 Muuta	16
5.4 Ratsastuskeskusten sijoittaminen ja tilojen tarve	16
5.4.1 Ratsastuskeskusten luokitus ja tilantarpeet	16
5.4.2 Ratsastuskeskukselle sopiva paikka	18

5.4.3 Toimiva, turvallinen ja viihtyisä	18
6 Ratsastus Vantaalla	20
6.1 Nykytilanteen selvitys	20
6.1.1 Kyselyn tulokset	20
6.2 Vuorovaikutus luonnosvaiheessa	20
6.2.1 Tiivistelmät ratsastusreittejä ja -keskuksia koskevista mielipiteistä, kommenteista ja lausunnoista	21
6.3 Ratsastusreittien ja -keskusten tarve	22
6.3.1 Ekologisen verkoston vahvistaminen ja ratsastusreitit	22
6.3.2 Ratsastusreitit ja -keskukset virkistysaluejärjestelmässä	22
6.3.3 Reitit	23
6.3.4 Ratsastuskeskukset	24
7 Tarveselvityksestä eteenpäin	25
7.1 Suositukset yleiskaavan lähtökohdiksi	25
7.2 Yleis- ja toteutussuunnittelu	25
Lähteet	25

Kartat

Nykytilanteen selvitys	27
Ratsastusreittien ja keskusten tarve, kartta 1	28
Ratsastusreittien ja keskusten tarve, kartta 2	29
Ratsastusreittien ja -keskusten tarve, kartan 2 selitykset	30

Esipuhe

Vantaan ratsastusreittien ja -keskusten tarveselvitys on laadittu Vantaan kaupunkisuunnitteluyksikössä osana yleiskaavan tarkistustyötä. Tarveselvityksen on laatinut maisema-arkkitehti Laura Muukka.

Työ aloitettiin ratsastus Vantaalla -palaverissa 14.1.2003. Selvityksen luonnos esiteltiin yleiskaavatoimikunnassa ja kaavoituslautakunnassa. Selvityksen luonnoksesta pyydettiin kommentteja kaupungin eri hallintokuntien edustajilta sekä joiltain viranomaistahoilta ja järjestöiltä. Naapurikuntien kanssa neuvoteltiin erikseen. Suomen Ratsastajainliiton (SRL) Ratsukehä-työryhmässä on käyty esittelemässä työn luonnosvaiheita ja keskustelemassa ratsastusreittiasioista eri kuntien alueella. Kiitokset työtä kommentoineille ja erityisesti asiantuntijoina ja taustatiedon kokoamisessa mukana olleille Susann Fagerströmille Poni-Haka oy:stä ja Paula Kuittiselle Etelä-Vantaan ratsastuskoulusta.

Luonnosvaiheen jälkeen tarveselvitystä tarkennettiin kauttaaltaan. Suurimmat lisäykset tehtiin kappaleisiin ratsastuksen maankäyttö ja ratsastus Vantaalla. Ratsastusreittien ja keskusten tarvetta kuvaavat kartat piirrettiin uudelleen ja merkintöjä selkeytettiin. Suositukset yleiskaavaan merkittävistä asioista määriteltiin.

Matti Pallasvuo
Yleiskaavapäällikkö

Laura Muukka
Maisema-arkkitehti

1 Johdanto

Ratsastusreittien ja -keskusten tarveselvityksen tavoitteena on selvittää yleiskaavan tarkistustyön pohjaksi tallien ja ratsastusreittien sijaintia, tarvetta ja ongelmakohtia. Lisäksi hankkeessa pohditaan uusien ratsastuskeskusten sijaintimahdollisuuksia ja ratsastuksen suhdetta maankäyttöön laajemminkin.

Suomen ratsastajainliitossa on perustettu Ratsukehä-hanke kehittämään ja yhdistämään ratsastusreittejä Uudenmaan alueella. Tarkoitus on varmistaa, että hevosilla voidaan liikua luonnossa paikallisesti sekä yhdistää ratsastusreittejä kunnissa ja kuntien rajalla niin, että reiteistä muodostuu jatkossa pitkä, toimiva verkosto. Tärkeäksi nähdään myös se, että kaavoituksessa varataan alueita hevostoimintaan nyt ja tulevia tarpeita ajatellen.

Hevostietokeskuksen "Hevostalous – merkitys ja tulevaisuus Suomessa" -selvityksessä on kiinnitetty huomiota kuntien rooliin ratsastustallien- ja reittien suunnittelussa: "Tallit tarvitsevat riittäviä alueita sekä ratsastusreittejä toimiakseen tasokkaasti ja vastatakseen niin harrastajien kuin hevostenkin vaatimuksiin. Ratsastuskoulujen tulee myös sijaita asutuskeskusten lähellä, jotta nuoret voivat saapua sinne muutoinkin kuin vanhempien kuljettamina. Tämä edellyttää aktiivista kaavoitus- ja liikuntapolitiikkaa, jossa ratsastuksen tarpeet otetaan huomioon." (Heiskanen & al. 2002 s.50-51)

Ratsastus on naisten ja tyttöjen harrastama laji, jota lajin viehätyksen löytäneet kustannuksista tai tuloluokastaan riippumatta haluavat harrastaa. Ratsastus on kasvattanut suosiotaan tasaisesti jo ainakin kymmenen vuotta. Erityisesti aikuisten harrastajien määrä on kasvanut. Nuorison keskuudessa ratsastus taas on ollut suosittu laji jo pitkään. Ratsastuskoulujen sivutuotteena syntyy nuorisotyötä, kun nuoret viettävät aikaansa tallilla aikuisten valvonnassa, hevosia hoitaen. Ratsastuksella ja hevosten kanssa puuhailulla on todettu myös terapeuttisia vaikutuksia.

Tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla ei ole riittävästi harrastus- tai tallipaikkoja ja taajamissa asuvat harrastajat ja hevosomistajat joutuvat matkustamaan kauaskin voidakseen harrastaa lajia. Harrastusmahdollisuuksia pitäisi kuitenkin olla lähellä asuinpaikkaa, julkisin liikennevälinein saavutettavissa. Ratsastusharrastuksen kasvava suosio aiheuttaa tarpeen ohjata ratsastusreittien ja ratsastuskeskusten sijoittumista.

Laajat, alkuperäisessä käytössään säilyneet maaseudun kulttuurimaisemat ovat Vantaalla tärkeä identiteettitekijä. Tulevaisuudessa urbaanin maaseudun pitäisi voida tarjota pääkaupunkiseudun asukkaille ja matkailijoille nykyistä enemmän virkistytymismahdollisuuksia. Ratsastuskeskukset, kulttuurimaiseman suojeleminen ja hoito, taloudellisesti kannattava maatalous ja urbaanin maaseudun virkistyskäyttö voisivat muodostaa toimivan kokonaisuuden. Hevosten rehu tulisi läheiseltä kulttuurihistoriallisesti arvokkaana suojellulta pellolta, hevosten laiduntamat niityt, hakamaat ja metsälaitumet lisääisivät luonnon monimuotoisuutta ja maiseman esteettistä arvoa, kaupunkilaiset voisivat ihaila maiseman kauneutta ratsailta ja viljelijän kannattaisi edelleen viljellä peltoa.

Hevosten olemassaoloa kaupungeissa ei tähän mennessä suunnittelun eri tasoilla ole riittävästi otettu huomioon. Ratsastajat ovat ainoa liikkujaryhmä, joka tarvitsee omat

reittinsä sellaisilla alueilla, joiden virkistyskäyttö on runsasta. Ratsastajat eivät voi siirtyä harrastuspaikasta toiseen välinettä mukanaan kantaen. Kevyen liikenteen väylillä ja ulkoilureiteillä ratsastaminen on kielletty ja vilkkaan liikenteen seassa ratsastaminen on vaarallista. Ratsastuksessa sattuneet kuolemantapaukset ovat usein ratsukon ja moottoriajoneuvon törmäyksiä. Jos turvallisia ratsastusreittiyhteyksiä ja ratsastukseen tarkoitettuja reittejä ei pääkaupunkiseudulla ole, jää ratsastus helposti pelkäksi halliurheiluksi. Se veisi kuitenkin ratsastuksen viehätyksestä olennaisen osan pois: luonnossa virkistäytymisen, ulkoilun ja maisemista nauttimisen.

Yleiskaavaan merkityillä ratsastusreiteillä voidaan luoda mahdollisuus turvallisten ja jatkuvien ratsastusreittien perustamiselle vähitellen. Yleiskaavaan merkitty reitti ohjaa ottamaan ratsastuksen huomioon tarkemmassa suunnittelussa: asemakaavoissa, liikennesuunnittelussa ja viheralueiden suunnittelussa. Ratsastukselle voitaisiin osoittaa tai perustaa ja viitoittaa omat reittinsä, jolloin ristiriita muiden liikkumismuotojen kanssa häviäisi.

Ratsastuskeskusten sijainnin ohjaukseen tarvitaan määriteltyjä suuntaviivoja. Sopiville paikoille sijoitettujen tallien ja ratsastushallien maisema- ja ympäristövaikutuksia voitaisiin hallita ja turvata hevosten hyvinvoinnin kannalta tarpeelliset riittävät jaloittelutarhat ja laitumet. Jos ratsastuskeskukset sijoittuvat sattumanvaraisesti, tulee yllämainituista helposti ongelmia, ja varsinkin tallien naapureille voi koitua haittaa sopimattomilla paikoilla laajenevista ratsastusalueista.

Monien suurkaupunkien puistoissa ratsastus on yksi perinteinen virkistäytymisen tapa. Esimerkiksi New Yorkin Central Parkissa on edelleenkin ratsastusreittejä.

2 Ratsastusharrastuksen nykytila ja tulevaisuudennäkymiä

2.1 Ratsastus virkistysmuotona

"Vuosikymmenten ajan ratsastus on ollut harrastajilleen tapa nauttia luonnosta ja saada samalla liikunnallista harjoitusta. Lisäksi laji antaa mahdollisuuden erilaiseen kuntoutukseen, mitä osoittaa vammaisratsastuksen suosion ja merkityksen voimakas kasvu viime vuosina." (Vasara 1987 s. 564)

"Ratsastus on monipuolinen, luonnonläheinen liikuntamuoto. Sitä voi harrastaa ympäri vuoden, maaseudulla ja kaupungeissa. Se kehittää fyysistä kuntoa, tasapainoa ja tahdin ja rytmin taju." (Ratsaille 2000)

"Hevosiin liittyvä toiminta mahdollistaa eri väestöpiirien kohtaamisen sekä lisää kaupungin ja maaseudun vuorovaikutusta." (Heiskanen & al. 2002 s. 72)

2.1.1 Harrastajamääriä ja harrastustapoja

Ratsastusta harrastaa 102 000 suomalaista, joista noin puolet on aikuisia. Naisten ja tyttöjen osuus harrastajista oli vuonna 1998 93 %. Ratsastusta harrastetaan suhteellisen tasaisesti ympäri maan. (Heiskanen & al. 2002 s.50-51) Vain 7000 harrastajaa kilpailee aktiivisesti.

Suurella kansallisessa liikuntatutkimuksessa 2001 -2002 selvitettiin erikseen 19-65 -vuotiaiden aikuisten ja 3-18 -vuotiaiden nuorten ja lasten liikunnan harrastamista. Tutkimuksen teettivät Suomen Gallup oy:llä Suomen liikunta ja urheilu, Kuntourheiluliitto, Nuori Suomi, Olympiakomitea ja Helsingin kaupungin liikuntavirasto, ja se tehtiin yhteistyössä opetusministeriön kanssa.

Tutkimuksessa ilmeni, että ratsastus on kasvattanut suosiotaan johdonmukaisesti jo kymmenen vuotta. Varsinkin aikuisten harrastajien määrä on kasvanut: vuoden 1994 22 000:sta harrastajasta 49 000:n harrastajaan eli yli kaksinkertaistunut. Ratsastuksen harrastajista suhteellinen enemmistö on kuntoliikkuja (48%), erotukseksi kilpaurheilijoista, kuntourheilijoista, terveysliikkuja ja arki- ja hobyliikkuja.

Tutkimuksessa selvitettiin myös eri lajien potentiaalisia harrastajia kysymällä, mitä lajeja vastaajat haluaisivat harrastaa, mutta syystä tai toisesta eivät tällä hetkellä harrasta. 54 000 aikuista ilmoitti haluavansa harrastaa ratsastusta, ja ratsastus olikin yksi potentiaalisia harrastajia eniten lisänneistä lajeista.

(Suuri kansallinen liikuntatutkimus 2001-2002, aikuisliikunta)

53 000:n 3-18 -vuotiaan lapsen tai nuoren harrastama ratsastus oli ikäryhmän neljänneksitoista eniten harrastama laji. Nuoria ratsastuksen harrastajia on enemmän kuin esimerkiksi rullalautailijoita, laskettelijoita, lumilautailijoita tai aerobicaajia. Nuorista ratsastuksen harrastajista on tyttöjä noin 94%. Nuorten harrastajien määrä on kasvanut vuodesta 1995 noin neljätolista prosenttia.

(Suuri kansallinen liikuntatutkimus 2001-2002, lapset ja nuoret)

	1994-95	1997-98	2001-2002
Aikuisia (19-65 v.)	22 000	34 000	49 000
Potentiaalisia aikuisia	40 000	42 000	54 000
Lapsia ja nuoria (3-18 v.)	46 500	54 500	53 000

Ratsastuksen harrastajat ja potentiaaliset harrastajat

Ratsastuksen lajeja ovat kouluratsastus, esteratsastus, kenttäratsastus, lännenratsastus, matkaratsastus, valjakkoajo, vikellys, vammaisratsastus, islanninhevosratsastus ja vaellusratsastus (Ratsaille 2000). Suomessa ratsastuksessa on nähtävissä samoja muutoksia ja trendejä kuin Ruotsissa ja muualla Euroopassa. Kilpailu- ja harrastustoiminnassa suosiotaan ovat lisänneet islanninhevoset sekä vaellus- ja lännenratsastus. Tämä saattaa liittyä seikkailu- ja luontomatkailun suosion kasvuun. (Heiskanen & al. 2002 s.53) Ratsastusmatkailu, samoin kuin muukin luontoon ja kulttuurimaisemaan suuntautuva matkailu, on kasvava matkailun ala. Islanninhevosten suosion kasvu perustuu pitkälti siihen, että rauhallisilla ja pienikokoisilla islanninhevosilla aloittelijatkin voivat ratsastaa maastossa. Monille ratsastajille luontoelämykset ovat tärkeämpiä kuin ratsastustaidon tavoitteellinen opiskelu.

Useimmat harrastavat ratsastusta monipuolisesti eivätkä vain yhtä mainituista lajeista. Ulkona maastossa ratsastaminen on luonnollinen osa kaikkea ratsastusharrastusta, mutta ratsastuksen lajeista reitit ovat tarpeen varsinkin kenttäkilpailun, matkaratsastuksen ja vaellusratsastuksen harrastamiseen.

Matkaratsastus on hevosen nopeus- ja kestävyyskilpailu, jossa testataan ratsastajan maastoratsastustaitoa. Matkaratsastuksen kilpailumatkoista lyhin on 15 km. Suomessa pisimmät matkat ovat 80 ja 120 km ja kansainvälisissä kilpailuissa, kuten maailmanmestaruuskilpailuissa matka on 160 km tai kaksipäiväisissä kilpailuissa tätäkin pitempi.

Vaellusratsastus tarjoaa elämyksiä luonnossa yhdessä hevosen kanssa, kiireetöntä vaeltamista, ihmisten tapaamista ja erilaisiin alueisiin ja nähtävyyksiin tutustumista. Vaellusratsastuksessa liikutaan luonnossa sivuteitä ja polkuja pitkin. Vaellusratsastuksen kilpailusäännöissä mainitaan harmoninen liikkuminen maastossa hevosen ja luonnon ehdoilla. (Ratsaille 2000 s. 24.)

Raveilla on Suomessa pitkät perinteet. Raviurheilua harrastetaan eniten raveissa käymällä ja ravipelejä pelaamalla, ei siis liikuntana. Raviharrastajia on 200 000 ja pelaajia 250 000. Suomen Hippoksen rekisterissä oli vuonna 2000 lähes 3000 ajoluvan haltijaa ja 5500 amatöörivalmentajaa. Ravikilpailuissa hevosia kuitenkin ajaa 100-200 ammattilaisen joukko, jotka ovat lähes poikkeuksetta miehiä. Suomen omalla hevosrodulla, suomenhevosella, on raveissa omat lähdöt. Raviurheilun ja ratsastuksen luonne eroavat, toinen on vauhtiurheilua toisen keskittyessä rauhallista ympäristöä vaativin suorituksiin. (Heiskanen & al.) Ravihevosten valmennukseen kuuluu kuitenkin myös ratsastusta.

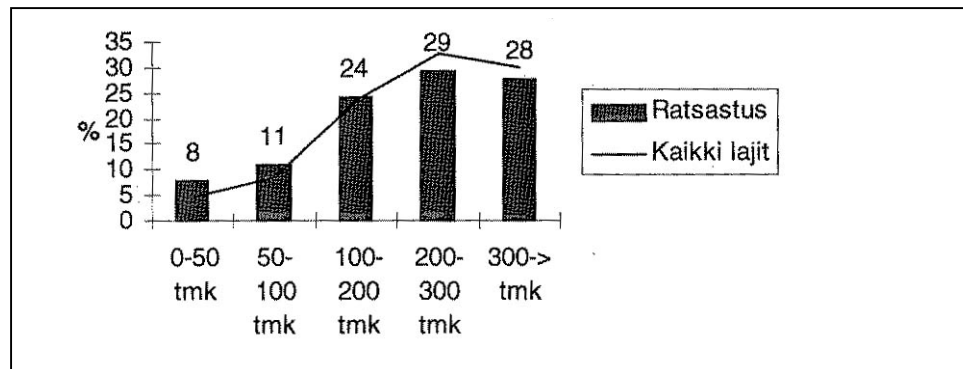
Ratsuhevosten määrä on kasvanut tasaisesti 1970-luvusta lähtien, jolloin ratsuja oli kaikista hevosista vain joitain prosentteja. Vuonna 2001 hevosia oli lähes 60 000, joista

kolmannes ratsuja ja poneja. Uudenmaan hevosjalostusliiton (Nylands läns Hästavelsförbund rf) alueella ratsuja on selvästi enemmän kuin ravihevosiä. (Heiskanen & al. s. 11, 13, 50)

2.1.2 Ratsastuksen kustannukset, harrastajien tuloluokka ja liikuntapolitiikkaa

Liikunnan harrastamisen taloutta on selvitetty Mitä liikunta maksaa? -tutkimuksessa, joka on tehty Jyväskylän yliopiston liikunnan kehittämiskeskuksessa vuonna 2001. Tutkimusmateriaalina oli 2275 täytettyä kyselylomaketta. Vastauksia saatiin 14:n lajin harrastajilta. Mukana olleet lajit olivat hiihto, jalkapallo, jääkiekko, kaukalopallo, koripallo, lentopallo, naisvoimistelu, pesäpallo, ratsastus, salibandy, taitoluistelu, tanssi, uinti ja yleisurheilu.

Ratsastuksella on ollut elitistisen liikunnan maine, mutta tutkimus osoittaa toista. Vastanneet kuuluivat keskimääräistä useammin tuloluokkaan alle 100 000 markkaa vuodessa ja ylimpään tuloluokkaan yli 300 000 mk vuodessa kuului keskimääräistä harvempi vastaaja. Tutkituista lajeista ratsastus tuli esille lajina, jonka harrastajat jakaantuvat varsin tasaisesti kaikkiin tuloluokkiin.

Ratsastuksen harrastajien perheiden bruttotulot (Puronaho & al. 2001 s. 39).

Valtaosa harrastajista piti lajin kustannuksia melko tai erittäin suurina. Ratsastuksen kustannukset olivat todellisuudessa selvästi suurempia kuin tutkittujen lajien keskimäärin. Matkakuluihin meni 15% kustannuksista. Harrastajat toivoivatkin kustannusten alenemista mm. kunnallisten liikuntapaikkojen ja pienempien matkakustannusten muodossa. (Puronaho & al. 2001) Pienituloisten perheiden lasten ratsastusharrastusta on tuettu maksamalla ratsastustunteja sosiaalituesta.

Viime aikoina joidenkin kuntien liikuntamäärärahojen kohdentamisessa on nostettu esille tasa-arvokysymykset ja liikunnan harrastuksen muutokset. Esimerkiksi Helsingin kaupungin liikuntapoliittisessa ohjelmassa yhdeksi neljästä päätavoitteesta on valittu yhdenvertaisuuden edistäminen. Raportissa todetaan, että resurssit eivät toistaiseksi ole kohdistuneet tasapuolisesti eri lajeihin ja harrastajaryhmiin. Naiset käyttävät yksityisiä liikuntapalveluja kaksi kertaa niin paljon kuin miehet. He myös kokevat kaksi kertaa useammin, että taloudelliset syyt rajoittavat heidän harrastustaan. Toimenpiteenä raportissa on ehdotettu, että liikuntalajien harrastajamäärät sekä liikuntatoimen määrärahojen kohdentuminen eri lajeihin selvitetään nykyistä tarkemmin. Erityistä huomiota kiinnitetään naisten ja tyttöjen eniten harrastamiin lajeihin. Tuloksia hyödynnetään talousarvioehdotuksissa. Toinen neljästä tavoitteesta on vastaaminen liikunnan kaupallistumiseen ja uusien lajien haasteisiin. Toimenpiteenä mainitaan, että luodaan periaatteet sille, miten ja millä perusteilla kaupunki tukee yksityisiä liikunta-alan

yrittäjiä. Lähtökohtana on, että tuki lisää lajien ja harrastajaryhmien tasa-arvoa. (Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma s. 20-21) .

2.2 Ratsastusterapia, vammaisratsastus ja ratsastuksen sosiaalisia vaikutuksia

Hevosharrastukseen liittyy tärkeänä osana hevostaito, hevosen käsittely- ja hoitotaito, joka perustuu hevosen tuntemukseen biologisena olentona ja ennen kaikkea sen käytöksen ymmärrykseen. Suuri osa ratsastuksen viehätystä perustuu siihen, että ollaan tekemisissä sosiaalisen ja herkän eläimen kanssa, jonka kanssa voi oppia kommunikoimaan.

Hevosten ja yleensä eläinten positiivinen vaikutus ihmisten sosiaaliseen käyttäytymiseen sekä hyvinvointiin on saanut tutkimuksissa yhä enemmän huomiota. Tiiviisti rakennetuilla kaupunkiseuduilla ja allergioiden takia kodeissa ei välttämättä voida pitää lemmikkieläimiä, ja mahdollisuus tutustua eläimiin jossain muualla tulee entistä tärkeämmäksi. Tallilla aikaansa viettävä nuori on aikuisten valvonnassa. Hevostietokeskuksen tutkijat toteavat, että kunnat voisivatkin tehdä yhteistyötä tallien kanssa esimerkiksi palkkaamalla harrasteohjaajia talleille yhteistyössä yrittäjien ja ratsastusseurojen tai -kerhojen kanssa (Heiskanen & al. 2002 s. 51).

Hevosen käyttäytyminen erilaisissa tilanteissa auttaa käytöshäiriöisten lasten sosiaalistamisessa. Hevosen ominaisuuksia ovat rehellisyys, hyväntahtoisuus, vakaa käytös sekä herkkyys tunteille ja tunteiden näyttäminen. Hevonen antaa suoraa palautetta sen saamasta käsittelystä antaen lapsen toimintaan rajoja, jotka ovat hevosen, eivät ihmisen asettamia. Hevosen kanssa saavutetaan luottamusta, joka usein on saanut pahoja kolauksia. Talliympäristö luo puitteet monipuoliseen toimintaan, joka motivoi lapsia tavoitteelliseen työhön toisen elävän olennon hyväksi. Tallissa työskentely on mielekästä ja sääntöineen myös kurinalaista. (Laukki-projekti) Hevostalli voisi myös olla mielekäs työympäristö monelle suojatyöpaikan tarvitsijalle.

Ratsastusterapia on ratsastusterapeutin ja hevosen yhdessä toteuttamaa kokonaisvaltaista kuntoutusta. Se tukee ja täydentää sosiaalisen, kasvatuksellisen, lääkinnällisen ja psykiatrisen kuntoutuksen tavoitteita. Ratsastusterapia erotetaan nykyään vammaisratsastuksesta, joka on harrastustoimintaa, jossa myös kilpaillaan. (Suomen kuntoutusliitto; Laukki-projekti)

Lajina ratsastus on kaikille samanlainen, eikä erityistä vammaisille sovellettua ratsastusta ole. Tavoitteena on oppia ratsastamaan vamman haitan asettamat rajoitukset huomioon ottaen. Vammaiset ratsastajat kilpailevat kouluratsastuksessa ja valjakkoajossa. (Ratsaille 2000)

2.3 Harrastusmahdollisuudet pääkaupunkiseudulla

Ratsastustuntien kysyntä on runsasta pääkaupunkiseudulla, jossa jonot alkeiskurssille voivat olla jopa vuoden mittaisia. Tämä kertoo harrastuspaikkojen puutteesta, mikä nostaa tuntihintoja muuhun maahan verrattuna. (Heiskanen & al. 2002 s.50-51) Pääkaupunkiseudulla tunnin hinta on 20-27 euroa, johon sisältyy väline ja opetus. Myös maastoratsastusretkistä esimerkiksi matkailijaryhmille on kovasti kysyntää.

Yksityishevosten määrä on jatkuvassa kasvussa. Kaupungeissa ja taajamissa asuvien omistuksessa arvioidaan olevan jo lähes 60 % hevoscannastamme. Tällä hetkellä pääkaupunkiseudulla ei kuitenkaan ole tarpeeksi tallipaikkoja. Ihmiset joutuvat ajamaan kauas omien hevostensa talleille tai ratsastustunnille.

Ennusteiden mukaan pääkaupunkiseutu kasvaa. Viheralueita käyttävät entistä suuremmat ihmisjoukot erilaisin liikkumisvälinein. Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ratsastaminen voi käydä yhä vaikeammaksi, jos reiteille ei osoiteta paikkoja. Suuret liikenneväylät katkaisevat ratsastusmahdollisuudet tehokkaasti, jos ei yli- tai alikulkuja rakenneta hevosenmentäviksi, ja osoiteta niissä ratsain liikkumista sallituksi.

3 Hevostalous ja urbaani maaseutu

Yleiskaavan yhtenä tavoitteena on kulttuuriympäristön vaaliminen. Tarkoitus on säilyttää Vantaan historiasta kertovaa maaseudun kulttuurimaisemaa edustavina kokonaisuuksina. Viljelysmaiseman säilyminen on kuitenkin riippuvaista sen hoidon järjestymisestä. Viljelysmaiseman kulttuurihistoriallinen, ekologinen ja esteettinen arvo säilyy vain, jos maisemaa viljellään edelleen. Rehuntuotannon ja laidunnuksen kautta ratsastus voisi olla maiseman suojelun ja hoidon väline. Yksi ratsu kuluttaa vuodessa noin kolmen peltohehtaarin verran kauraa, heinää ja säilörehua sekä laidunmaata.

Asukasmäärän kasvaessa entisestään on kulttuurimaisemien virkistyskäyttöä ohjattava ja kehitettävä. Viljelijät ovat monesti kokeneet virkistyskäytön ongelmallisena, kun virkistäytyjät eivät osaa liikkua maisemassa haittaa tuottamatta. Ratsastuskeskuksissa ratsastavia asiakkaita ja yksityishevosten omistajia voitaisiin ohjata käyttämään yhteisesti sovittuja ratsastusreittejä.

Tallipaikan ja hoidon tarjoaminen kaupunkilaisten hevosille on uusi yritysmuoto taajamien läheisyydessä sijaitseville maataloille ja maaseutuyrityksille. Maatilatallit voivat tarjota hevosille myös riittävät tarha- ja laiduntilat, mikä on hevosten hyvinvoinnin kannalta tärkeää. Nykyisellään maaseudulla sijaitsevat tallit ovat verraten omavaraisia rehuntuotannon suhteen, osa jopa tuottaa rehua myyntiin. Sen sijaan ravitallit ja ratsastuskoulut ostavat lähes kaiken rehun, eli mitä lähempänä taajamaa talli on, sitä varmemmin se on rehunostaja. (Heiskanen & al. s.24-25) Yrityksiä voitaisiinkin ohjata tekemään rehuntuotanto- tai laidunnussopimuksia lähiseudun viljelijöiden kanssa. Se saattaisi edistää viljelijöiden myönteistä suhtautumista ratsastusreittien perustamiseen.

3.1 Hevonen perinnemaisemien hoitajana

Suomen uhanalaisista eliölajeista suuri osa elää perinnemaisemissa, jotka ovat 1800-1900-luvun vaihteesta lähtien tasaisesti vähentyneet. Perinnemaisemilla tarkoitetaan perinteisten maankäyttömuotojen, kuten niiton ja laidunnuksen aikaan saamia luontotyypppejä. Hevostalous loisi mahdollisuuden perustaa uusia tai palauttaa ja hoitaa vanhoja perinnemaisemia. Laitumella kulkevat eläimet ylläpitävät ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Kasvilajistoltaan kaikkein rikkaimpia ovat niityt, joita on niitetty ja

sen jälkeen jälkilaidunnettu. Laidunnetut niityt, hakamaat ja metsälaitumet ovat myös kauniita ja useimpien ihmisten mielestä laiduntava hevonen on ilo silmälle.

Kuluneista hevosten ulkoilutarhoista tuntuu monelle tulleen se käsitys, että hevonen sinänsä olisi huono laiduneläin. Näin ei kuitenkaan ole, vaan laidun, oli se sitten viljelty tai luonnonlaidun, pysyy vehreänä sovittamalla hevosmäärä laiduntyyppiin sopivaksi. Hevoset sopivat useimmille niityille, mutta parhaiten kovapohjaisille maille. Ne valikoivat syötävänsä nautoja tarkemmin ja tallaavat kasvillisuutta enemmän kuin muut laiduneläimet. Luonnonlaitumilla eläimet saavat ravintonsa kokonaan laitumesta, koska luonnonlaidun ei saa rehevöityä muualta kulkeutuneista ravinteista. (Eläimet luonnon- ja maisemanhoitajina; Perinnebiotooppien hoitokortti 6.)

Viljelty laidun	Metsälaidun	Kuiva niitty	Hakamaa	Niitty	Rantaniitty
3,9	0,4	0,8	1-1,2	1,2-1,6	0,8-1,6

Esimerkki: Hevostiheys keskimäärin (hevosia/ha) koko laidunkauden aikana eri tyyppisillä laitumilla. (Eläimet luonnon- ja maisemanhoitajina s.6)

4 Ratsastuksen ympäristövaikutuksia

Edellä kuvattujen myönteisten ympäristövaikutusten lisäksi ratsastuksella voi olla myös haitallisia ympäristövaikutuksia, joita voidaan erilaisin keinoin hallita tai vähentää. Ratsastuksen välittömiä ympäristövaikutuksia ovat toiminnasta suoraan ympäristölle aiheutuvat vaikutukset, kuten maaston kuluminen, päästöt ilmaan, kiinteät jätteet ja jätevedet. Ratsastuspaikkojen rakentamisen ja ylläpidon vaikutuksia ovat maankäytön vaikutukset, energian- ja vedenkulutus, luonnonvarojen käyttö, melu, hajuhaitat ja visuaalinen vaikutus. Ratsastuksen harrastamiseen liittyvien toimintojen vaikutuksia ovat muun muassa liikenteen päästöt ja tapahtumissa syntyvät jätteet. Välillisiä ympäristövaikutuksia ovat esimerkiksi varusteiden valmistamisen ja käytöstä poistamisen vaikutukset.

Suomen ratsastajainliitossa laaditaan parhaillaan uutta ratsastuskeskusten suunnitteluopasta, joka tulee sisältämään ohjeet ratsastuskoulun ekotaseen määrittämiseksi. Ekotaseessa mitataan ennen kaikkea energian ja materiaalien käyttöä ja jätehuoltoa, mutta myös aineettomia arvoja, kuten henkilöstön ympäristökoulutusta. (Ratsastuskeskusten suunnitteluopas)

Hevostalli tarvitsee ympäristöluvan, jos se on tarkoitettu vähintään 60 hevoselle tai ponille. Tätä pienempikin talli voi olla luvanvarainen, jos siitä saattaa aiheutua kohtuutonta haittaa naapureille. (Ratsastuskeskusten suunnitteluopas)

5 Ratsastuksen maankäyttö

5.1 Missä saa ratsastaa?

5.1.1 Jokamiehen oikeus

Jokamiehen oikeus on luonnon laaja yleiskäyttöoikeus, joka juontaa juurensa historiaan. Jokamiehen oikeuden sisällöstä ei ole nimenomaisia säännöksiä, vaan oikeutta rajaavat kiellot on ripoteltu moniin eri lakeihin. (Hollo 1991 s.399-417, Campus 3/2000) Siitä, milloin ratsastus on sallittua jokamiehen oikeuden nojalla, on erilaisia käsityksiä.

MTK:n suosituksessa hevosurheilualueista jokamiehen oikeutta on tulkittu seuraavasti:

"Jokamiehen oikeuden perusteella saa tilapäisesti, tuottamatta vahinkoa, haittaa tai häiriötä ratsastaa toisen alueella ja yksityistiellä. Jos ratsastus muuttuu säännölliseksi, usein toistuvaksi tai sellaiseksi järjestetyksi toiminnaksi, joka tuottaa vahinkoa tai muuta häiriötä, on siihen saatava maanomistajan lupa ja korvattava mahdolliset vahingot. Hevonen ja kärry on hevosajoneuvo, jota jokamiehen oikeus ei koske." (Suositus hevosurheilualueista).

Suomen ladun Poluista reiteiksi -projektin verkkosivuilla luonnon virkistyskäytöstä vastaava ylitarkastaja Pekka Tuunanen ympäristöministeriöstä vastaa kysymykseen ratsastuksesta jokamiehen oikeudella seuraavasti:

"Ratsastus on jokamiehen oikeutta, jossa ei ole rajoituksia kulkemisen useuden tai tarkoituksen (ammatillisuuden) kannalta. Eli toiminta saa muuttua järjestäytyneeksi ja ammatilliseksi

jokamiehen oikeudella, jos siitä ei seuraa vähäistä suurempaa haittaa maankäytölle (rikoslain hallinnanloukkaussäännös). Korvauksia ei tarvitse maksaa jokamiehen oikeuksien käyttämisestä. Tallien olisi kohtuullista ja asiallista osallistua yksityisteiden lanouskustannuksiin. Mutta tällöin maksetaan tien kunnossapidosta eikä käyttöoikeudesta." (Suomen latu ry.)

5.1.2 Lait ja asetukset

Yleiset tie- ja ajoneuvot on tarkoitettu kaikenlaiseen yleiseen liikkumiseen - myös hevosten ja hevosajoneuvojen, siten kuin laeissa ja asetuksissa on säädetty. Ratsastusta koskevat liikennesäännöt on esitetty tieliikennelaissa. Tieliikennelain 46 §:n mukaan: "Eläimet, joita kuljetetaan tiellä, on pidettävä kytkettyinä tai niitä on vartioitava siten, etteivät ne aiheuta vaaraa tai kohtuutonta haittaa liikenteelle. Ratsastajan ja eläimen kuljettajan on soveltuvin osin noudatettava ajoneuvon kuljettajaa koskevia säännöksiä." Säännösten mukaan ratsastajan paikka on siten ajoradalla. (Tiehallinto 2002, Tieliikennelaki 46 §)

Tieliikenneasetuksen 18 §:n mukaan jalkakäytäväksi tai pyöräteiksi liikennemerkeillä 421-425 osoitettuja kevyen liikenteen väyliä eivät ratsastajat saa käyttää. Ratsastus on sallittu liikennemerkillä 427 "ratsastustie" osoitetulla väylällä. Tieliikenneasetuksessa sanotaan merkistä seuraavaa: "Merkillä osoitetaan ratsastustie, jota ratsastajan on käytettävä asianomaiseen suuntaan kuljettaessa. Ratsastustietä eivät muut kuin ratsastajat saa käyttää. Ratsastustiellä on soveltuvin osin noudatettava, mitä tieliikennelaissa säädetään ajoradalla ajamisesta. Yhdistetty ratsastustie ja kevyen liikenteen väylä osoitetaan allekkain asetetuilla merkeillä. Rinnakkainen ratsastustie ja kevyen liikenteen väylä osoitetaan rinnakkain asetetuilla merkeillä." (Tieliikenneasetus 18 §)

Järjestyslaki kumosi kuntien oman järjestyssäännöt 1.10.2003. Järjestyslain 15 §:ssä kielletään ratsastaminen kuntopolulla tai muulla sen kaltaisella juoksuradalla, yleiseen käyttöön kunnostetulla ladulla ja urheilukentällä, jollei muuta ole osoitettu. (Järjestyslaki 15 §)

Yksityistielakia on ehdotettu muutettavaksi siten, että tieosakkaat tai tiekunta voisivat kieltää ratsastuksen yksityistiellä. Lakimuutos lisäisi tarvetta ratsastusreittien osoittamiseen ja perustamiseen.

 <i>Liikennemerkki 427. Ratsastustie</i>	 <i>Liikennemerkki 424. Pyörätie ja jalkakäytävä rinnakkain. Näin merkityillä reiteillä ei saa ratsastaa.</i>
--	--

5.2 Ratsukko ja muut liikkujat

Ratsastus tarvitsee oman, muista liikuntamuodoista erotetun reitin kolmesta syystä: kengitettyjen kavioiden aiheuttama tien pinnan kuluminen, turvallisuusriskit sekä jätöksistä aiheutuva haitta muille liikkujille ja turvallisuusriskit ratsukolle.

Sorapintaiselle jalankulku- ja pyörätielle tai ulkoilutielle ratsastusta ei mielellään sijoiteta edes sen reunaan, koska hevosten yleensä kengitettyt kaviot pehmittävät tien jalankulku- ja pyöräliikenteelle hankalakulkuiseksi. Kovalla asfalttipäällysteellä kulkeminen taas ei ole hyväksi hevosen jaloille.

Ratsastajien taidot ja hevosten käyttäytyminen vaihtelevat suuresti. Hevonen on saaliseläin, joka saattaa pelästyä nopeasti liikkuvia, värikkäitä tai meluisia kohteita. Vaaratilanteita syntyy lähinnä hevosen säikähtäessä, sillä pakoreaktio voi olla hyvinkin raju ja suuren, voimakkaan eläimen piteleminen on erittäin vaikeaa. Viime aikoina kasvavaksi ongelmaksi ovat muodostuneet ajoneuvojen ja hevosten onnettomuudet.

Ongelmia syntyy myös, kun muut tielläliikkujat eivät tiedä, miten hevosten läheisyydessä tulee käyttäytyä. Muut liikkumismuodot, kuten moottorikelkkailu, pyöräily, rullaluistelu ja sauvakävely aiheuttavat helposti vaaratilanteita. Onnettomuusriskin vuoksi ratsastusta ei mielellään ohjata myöskään asfalttipäällysteiselle jalankulku- ja pyörätielle ainakaan pitkälle matkalle. Kevyen liikenteen väylien mitoituksessa ei yleensä ole otettu huomioon ratsastajan vaatimaa tilaa.

Eri käyttäjäryhmät huomioon ottava suunnittelu, käyttäjäryhmiä omille reiteilleen ohjaava opastus ja yleinen tiedotus ovat keinoja ristiriitojen ratkaisemiseksi. (Koko luvun 5.2 lähteet: Heiskanen & al. s. 51; Klipa; Karjalainen ja Verhe 1995 s. 32; Kevyen liikenteen suunnittelu 1998 s. 143; Tiehallinto 2002)

Vantaalaisissa jokilaaksojen kulttuurimaisemissa ratsastusreitti ja kevyen liikenteen reitti voisivat joissain paikoissa olla esimerkiksi joen vastakkaisilla rannoilla.

5.3 Ratsastusreittien mitoitus ja perustaminen

5.3.1 Ratsastusreittien erottaminen muista reiteistä ja liikenneväylistä

Ratsastusreitti perustetaan mieluiten erilliseksi muista liikkumisväylistä. Erillisen ratsastusreitin ollessa mahdollon paras ratkaisu on tehdä ratsastukselle oma reitti pienen välikaistan päähän jalankulku- ja pyörätiestä. Välikaistalla voi olla istutuksia tai aita, jotka pitää suunnitella maisemaan sopiviksi.

Samansuuntaisten ratsastustien ja moottoriajoneuvoilla nopeasti ajettavan tien välissä pitäisi olla vähintään 20 metrin levyinen suojavyöhyke.

Vilkkaasti liikennöityjen teiden ali pitäisi päästä alikulkua pitkin. Jos alikulun kautta johdetaan ratsastusreitti, tulee vapaan korkeuden olla mieluiten 3,5 metriä ja vähintään 3,0 metriä.

Jos alikulku ei ole mahdollinen, voidaan käyttää ylikulkua. Ylikulkuun on kuitenkin tehtävä niin korkeat kaiteet, ettei hevonen säikähtäessään voi hypätä kaiteen yli. Jotkut hevoset saattavat pelätä sillalla tai ylikulussa kävelemistä.

Jos hevosliikennettä ei voida täysin erottaa autoliikenteestä, täytyy tienylityskohdasta tehdä mahdollisimman turvallinen muun muassa varmistamalla riittävät näkemät. Ratsastajien tulisi huolehtia turvallisuudesta käyttämällä riittävästi suojaavaa kypärää, turvaliiviä ja heijastimia.

Reitistön selkeä merkitseminen ja eri liikkujaryhmien opastus on tärkeää erityisesti alueilla, joilla on paljon liikkujia.

Ulkoilualueilla, joilla on paljon liikkujia, olisi hiihtolatujen ja ratsastusreittien risteykset hyvä toteuttaa eri tasoissa siten, että latu ylittää ratsastusreitit.

5.3.2 Ratsastusreitit mitoitus

Kaviouran minimileveys on 1,0 m. Vapaan tilan tarve uran kohdalla on 1,5 m ja korkeussuunnassa 3,0 m. Vapaaseen laukkaan tarvittavan uran leveys on 2,0 m.

Tavallisen harrastajan ja hevosen päivämatalka on maksimissaan 30 km. Matkaratsastuskilpailuissa matalka voi olla jopa 160 km.

5.3.3 Ratsastustien rakenne

Reitin on oltava riittävän pehmeä hevosen jaloille.

Kiinteällä ja läpäisevällä maapohjalla (sora, hiekka, moreeni) vaellusratsastukseen sopiva reitti voi olla talleamalla syntynyt polku.

Ratsastustiet pyritään suunnittelemaan hyväpohjaiseen maastoon, jottei rakennekerroksia tarvittaisi. Hyväpohjaisilla teillä riittää raivaus ja humuskerroksen poisto. Tarpeellisiin paikkoihin ajetaan noin 100 mm paksuinen kerros soraa. Heikosti kantaviin paikkoihin asennetaan kuitukangas maapohjan päälle, jonka päälle tehdään noin 150 mm:n

paksuinen kantava kerros murskeesta ja tämän päälle 100 mm:n paksuinen pintakerros sorasta. Ojien ja purojen ylityksiin käytetään mieluiten rumpuja. Reitin koneellisen hoidon pitää olla mahdollista.

5.3.4 Ratsastuskeskuksen lähireitit

Maisemaltaan ja maastoltaan vaihtelevia lyhyempiä (noin 2-10 km) reittejä pitäisi olla useampia ratsastuskeskuksen ympäristössä, jotta eri tasoisille ryhmille löytyisi sopivia lenkkejä. Pitemmistä reiteistä voidaan tehdä myös vaikeampia johtamalla niitä jyrkempiin maastoihin. Ratsastusteiden yhteyteen voidaan sijoittaa kohtalaisen helppoja ja esimerkiksi kilpailuja varten vaikeutettavissa olevia maastoesteratsastuksen esteitä. Esteet sijoitetaan riittävän tilavaan paikkaan ratsastustien sivuun, jottei esteelle ole pakko mennä. Reitit saavat mielellään olla yksisuuntaisia.

5.3.5 Muuta

Ratsastusreiteillä voitaisiin käyttää nopeusmerkintöjä siten, että laukka ja ravi olisivat sallittuja vain turvallisilla paikoilla.

Ratsastusreitillä näkyvyyden on oltava hyvä varsinkin sellaisilla paikoilla, joilla ratsastetaan laukkaa. Kasvillisuutta on mutkissa raivattava siten, ettei yllättäviä kohtaamisia pääse tapahtumaan.

Valaistus ei ole välttämätön, mutta parantaisi talvisia harrastusmahdollisuuksia ja turvallisuutta.

Viljelysalueilla vesistöjen varsilla olevista suojakaistoista ja -vyöhykkeistä on keskusteltu mahdollisina ratsastusreitin paikkoina. EU:n ympäristötukeen oikeuttavan suojavyöhykkeen on kuitenkin oltava monivuotisen kasvillisuuden peittämä, joten tuetulla suojavyöhykkeellä olevan reitin käyttöpaineen pitäisi olla niin vähäistä, ettei kasvipeite kulu pois.

(Koko luvun 5.3 lähteet: Heiskanen & al. s. 51; Klipa; Karjalainen ja Verhe 1995 s. 32; Kevyen liikenteen suunnittelu 1998; Tiehallinto 2002; Ratsastuskeskusten suunnitteluopas)

5.4 Ratsastuskeskusten sijoittaminen ja tilojen tarve

Suomen ratsastajainliitossa tekeillä olevassa ratsastuskeskusten suunnitteluoppaassa tullaan esittämään varsin yksityiskohtaisesti ratsastuskeskuksen suunnittelussa huomioon otettavat asiat. Tässä esitetään lyhyesti yleispiirteisessä suunnittelussa tarvittavia tietoja.

5.4.1 Ratsastuskeskusten luokitus ja tilantarpeet

Ratsastuskeskuksen rakennukset ovat talleja, varastotiloja, ratsastushalleja eli maneeseja ja muita tiloja, joita voivat olla esimerkiksi toimistot ja kahvilat. Lisäksi tilaa tarvitaan ratsastuskentille, hevosten ulkoilutarhoille ja laitumille sekä pysäköinnille ja kulkuväylille.

Ratsastuskeskusten suunnitteluoppaan käsikirjoituksessa ratsastuskeskukset on jaettu kolmeen kokoluokkaan:

	Ratsastuskoulut	Ratsastuskoulut ja Valmennuskeskukset	Suuret kilpavalmennus- ja koulutuskeskukset
Luokka	Ratsastuksen perusteiden opetus ja valmennus seura- ja aluetasolla	Ratsastuksen opetus ja kilpavalmennus alue- ja kansallisella tasolla	Korkeatasoista Ratsastuksen opetus ja kilpavalmennus kansallisella huipputasolla
Kilpailujen taso	Seuran keskeiset kilpailut	Seurojen väliset, alue- ja pienet kansalliset kilpailut	Kansalliset, pienet kansainväliset ja SM-kilpailut
Alueen koko	5 ha	5-10 ha	10-30 ha
Opetustoiminta	1 ohjaaja	1-2 opettajaa/ohjaajaa	2 opettajaa + apuohjaajia
Ryhmien lukumäärä/ryhmän koko	1 ryhmä/5-10 ratsukkoa	2 ryhmää/5-10 ratsukkoa	2-3 ryhmää/5-10 ratsukkoa
Valmennus	Seuravalmennus	seura- ja aluevalmennus	seura-, alue- ja liiton valmennus
Hevosten lukumäärä	5-20 hevosta	20-40 hevosta	yli 40 hevosta
Ylimääräiset tallipaikat	Järjestettävissä tilapäisesti	2 + 5 karsinaa	3 + 10 karsinaa
Sairas- ja vieraskarsinat kilpailuja varten	Järjestettävissä tilapäisesti	20-80 karsinaa	50-150 karsinaa
Maneesin areenan koko	24 (22) x 40 (60) metriä	24 x 80 (90) metriä	30 x 90 metriä tai 24 x 80 metriä ja 24 x 40 metriä
Ulkoratsastuskentät Kouluratsastus Esteratsastus	40 x 70 m kiviainespinta	60 x 80 m kiviainespinta	60 x 100 m kilpakenttä 1-2 40 x 70 m harjoituskenttää
Yksityisten hevosten tarhat (1 tarha = 500 m²)	1 tarha/2-3 hevosta	1 tarha/2-3 hevosta	1 tarha/2-3 hevosta
Yhteistarhat	2000-3000 m ²	3000-4000 m ²	10000-14000 m ²
Ratsastusteitä	5-10 km	10-20 km	20-40 km
Pysäköintialueet	20 autopaikkaa 5 hevosautopaikkaa	20-40 autopaikkaa 10-15 hevosautopaikkaa	20-100 autopaikkaa 15-30 hevosautopaikkaa
Matkailuvaunujen paikoitusalue	---	10 paikkaa	20 paikkaa
Ratsastusleirit	10-15 oppilasta	15-25 oppilasta	yli 20 oppilasta
Majoitus ja taukotilat	Oppilasmäärän mukaan	oppilasmäärän mukaan	oppilasmäärän mukaan
Muut palvelut	Oppilasmäärän mukaan	oppilasmäärän mukaan	oppilasmäärän mukaan

Ratsastuskeskusten toiminnalliset vaatimukset ja ratsastuskeskusten luokitus (Ratsastuskeskusten suunnitteluopas).

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut hevosten pidolle eläinsuojeluvaatimukset, joissa määritellään hevosen tai ponin karsinan tai pilttuun vähimmäiskoko, joka riippuu hevosen koosta. Tarhoista ja laitumista todetaan, että niiden on oltava riittävän tilavat ottaen huomioon eläimen rotu, koko, ikä, sukupuoli sekä siellä pidettävien eläinten lukumäärä ja aktiivisuus. Maaston, kasvillisuuden ja maapohjan on oltava hevoselle sopivat. (Hevosten pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset).

Hevosten päivittäistä liikuntaa varten tarvitaan tarha tallin läheisyydessä. Yhden hevosen tarhan kooksi suositellaan 500m² ja yhteistarhan kooksi 200-250 m² hevosta tai ponia kohden. Tarhat tulisi salaojittaa. Laitumet voivat olla kauempanakin tallista. Laidunta tulisi olla noin 0,3-0,5 hehtaaria hevosta kohden. Laitumia pitää voida välillä rauhoittaa ja antaa ruohon kasvaa. Samoja laidunmaita ei voida käyttää vuodesta toiseen mahdollisen loisvaaran takia. (Ratsastuskeskusten suunnitteluopas)

5.4.2 Ratsastuskeskukselle sopiva paikka

Jotta ratsastuskeskuksesta tulisi viihtyisä harrastusympäristö, on suunnittelussa tärkeää lähteä maisemarakenteen selvittämisestä ja suunnitella keskus maisemakuvaan sopivaksi. Jos ratsastuskeskus tehdään arvokkaaseen kulttuurimaisemaan, on kiinnitettävä erityistä huomiota uusien elementtien sopeutumiseen historian kuluessa hitaasti syntyneeseen maisemaan.

Ratsastusalue voidaan harvoin rakentaa kerralla valmiiksi, vaan sitä kehitetään vähitellen. Suunnittelussa pitää siis alusta saakka huomioida mahdolliset tulevaisuuden kehittämistarpeet ja tilantarpeet.

Ratsastuskeskukseksi sopivalla paikalla on oltava riittävästi tasaista maata, koska maneesit, tallit ja ratsastuskentät on helpointa rakentaa tasaiselle maalle. Maaston pohjaolosuhteiden pitää soveltua rakennelmien ja ratsastuskenttien rakentamiseen. Silttipitoiset ja sitä hienompirakeiset maapohjat aiheuttavat lisäkustannuksia.

Alueen pitää olla rauhallinen eikä liikenteen tai muun melunlähteen läheisyys ole suotavaa. Hevonen ei saa olla jatkuvasti alttiina melulle, joka ylittää 65 desibeliä. Lento- ja liikennemelualueet on siis otettava huomioon ratsastuskeskusten sijoituksessa.

Ratsastusalueen on oltava riittävän etäällä taajasta asutuksesta, mutta mielellään kuitenkin yhdistettävissä tiestöön, sähköverkkoon ja vesihuoltoon sekä julkiseen liikenteeseen.

Kasteluvettä pitäisi saada luonnonvesilähteestä. Alueella olisi myös hyvä olla kova ja tasapohjainen ranta-alue, jossa hevosia voidaan kahlauttaa ja uittaa. Ulkotarhat on sijoitettava niin, ettei pohjavesille aiheudu pilaantumisvaaraa ja että vaara pintavesille on mahdollisimman pieni.

Ratsastuskeskuksesta pitää olla hyvät yhteydet maastoon.

5.4.3 Toimiva, turvallinen ja viihtyisä

Ratsastuskeskuksesta pitää suunnitella toimiva, turvallinen ja viihtyisä sekä hevosille että ihmisille, myös vammaiset huomioon ottaen.

Keskuksen tulee olla hevoselle turvallinen ja terveellinen ja ottaa huomioon hevosen luonnolliset tarpeet ja lajikäyttäytyminen. Hevonen on laumaeläin ja sillä pitää olla kuulo-, näkö- ja hajuyhteys toisiin hevosiin. Hevosen on päästävä päivittäin tarhaan jaloittelemaan ja kesällä mielellään päivittäin laitumelle.

(Koko luvun 5.4 lähde: Ratsastuskeskusten suunnitteluopas)

Ratsastusteitä Husön ratsastuskeskuksessa Sipoossa.

6 Ratsastus Vantaalla

6.1 Nykytilanteen selvitys

Ks. kartta sivulla 27.

6.1.1 Kyselyn tulokset

Vantaan hevosihmisille 18.2.2003 järjestetyssä tilaisuudessa tehtiin kirjallinen kysely, jossa selvitettiin tallien sijaintia, hevosten ja ponien lukumäärää, maastossa ratsastamista ja ongelmia.

"Meidän talliltamme ei pääse mihinkään suuntaan rikkomatta lakia."

Suurimpana ongelmana tuli esille se, että talleilta ei pääse maastoon sallittuja ja turvallisia reittejä pitkin. Joko pitää rikkoa lakeja ja ratsastaa ulkoilureittiä pitkin sallittuihin maastoihin päästäkseen tai sitten pitää mennä moottoriajoneuvojen sekaan vaarantamaan omaa ja muiden turvallisuutta. Teiden ylitykset ovat usein vaarallisia ja teiden pientareet liian kapeita ratsastukseen. Muiden käyttäjien, varsinkin hiihtäjien ja moottoripyöräilijöiden kanssa, on ollut ongelmia. Jonkin verran ongelmia aiheuttivat myös maanomistajat, jotka ovat kieltäneet ratsastuksen maillaan.

6.2 Vuorovaikutus luonnosvaiheessa

Vantaan ratsastusreitistön tarveselvityksen luonnos jaettiin ja selostettiin yleiskaavatoimikunnalle 24.4.2003 ja kaavoituslautakunnalle 14.5.2003 ja se merkittiin tiedoksi.

Ratsastusreitistön tarveselvityksen luonnokseen on voinut tutustua internetissä osoitteessa <http://www.vantaa.fi/ksy/yktarkastus/selvitykset/ratsastus.pdf>.

Vantaan maankäytön kehityskuva ja yleiskaavan tavoitteet olivat nähtävillä 14.5. – 18.6.2003. Vain muutamassa mielipiteessä ja lausunnossa mainittiin jotakin ratsastukseen liittyvää.

Tarveselvityksen luonnoksesta pyydettiin kommentteja seitsemältätoista taholta, jotka olivat kaupungin eri toimialojen edustajia, viranomaistahoja, organisaatioita ja ratsastusyrityksiä. Kirjallisia kommentteja saatiin kaksi.

Naapurikuntien kanssa neuvoteltiin ratsastusreittien mahdollisista kuntarajojen ylityspaikoista. Suoraan Keravalle ei ole ehdotettu reittiyhteyttä, joten Keravan edustajien kanssa ei neuvoteltu.

Neuvottelujen päivämäärät:

- Sipoo 15.5. 2003
- Espoo 7.11. 2003
- Nurmijärvi 17.11. 2003
- Helsinki 20.11. 2003
- Tuusula 21.11. 2003

6.2.1 Tiivistelmät ratsastusreittejä ja -keskuksia koskevista mielipiteistä, kommentteista ja lausunnoista

Mielipiteet Vantaan maankäytön kehityskuvasta ja yleiskaavan tavoitteista:

Asukasmielipiteessä esitetään, että Seutulan kylässä sijaitsevalle tilalle 7:148 (kaupungin omistama) mahtuisi useita ratsastustalleja ja niille voitaisiin tarjota hyvät ratsastusreitistöt Vantaanjoen varrelta ja Katriinantien toiselta puolelta metsästä. Myös yksityisillä maanomistajilla saattaisi olla syytä suosia ratsastustalleja alueella. Alueelle on hyvät julkisen ja kevyen liikenteen yhteydet. Alueelle voitaisiin sijoittaa myös kehitysvammaisten asuntoja, joihin voitaisiin sijoittaa henkilöitä, jotka kykenevät työskentelemään talleilla. Maataloudelle välttämättömät peltotiet pitäisi varata yleiskaavassa tie- ja ratsastuskäyttöön. Ulkoilijoille olisi suunniteltava omat reitit, jotka eivät ole yhteydessä peltoteihin.

Lausunnot Vantaan maankäytön kehityskuvasta ja yleiskaavan tavoitteista:

Opetuslautakunta ja vapaa-ajanlautakunta totesivat, että on hyvä, että virkistyspalveluiden tarkastelussa on huomioitu myös golfin ja ratsastuksen harrastajamäärän kasvu.

Martinlaakson aluetoimikunta ehdottaa, että Vantaanjokea myötäillen tehdään varaus ratsastusreitille Seutulasta Vantaankoskelle. Kiilaan Vantaanjoen ja Katriinantien väliin tehdään varaus ratsastuskeskukselle. Vantaankosken suunnittelussa huomioidaan ne ratsastusta koskevat ehdotukset, jotka ovat aluetoimikunnan tilaamassa 15.1. 2002 valmistuneessa "Vantaanjokilaakson virkistyskäytön kehittäminen Vantaankosken alueella" -suunnitelmassa. Ehdotus ratsastusreitistä on esitetty myös kartalla.

Pydydyt kommentit tarveselvityksen luonnoksesta:

MTK-Uusimaa:

Hevostalous on yksi yrittäjyyden muoto, joka tarvitsee toimintaedellytystensä kehittämistä, mutta myöskin entistä selkeämpien toimintasääntöjen luomista. Reitistä aiheutuvien haittojen arviointi maanomistajalle, ympäristölle ja luonnolle on etukäteen mahdotonta ja täten kannattaa pyrkiä määräaikaan reitteihin. Maanomistajille on maksettava reilu korvaus reitin käyttöoikeudesta ja sopimustoiminnan on perustuttava vapaaehtoisuuteen. Kaavoituksen mahdollisuuksiin ensisijaisesti ohjata tallien ja reitistöjen perustamista suhtaudumme epäilyksellä, mutta sen sijaan luotamme vapaaehtoisuuteen, yhteistyöhön ja hevosyrittäjien verkostoitumiseen.

Suomen ratsastajainliitto:

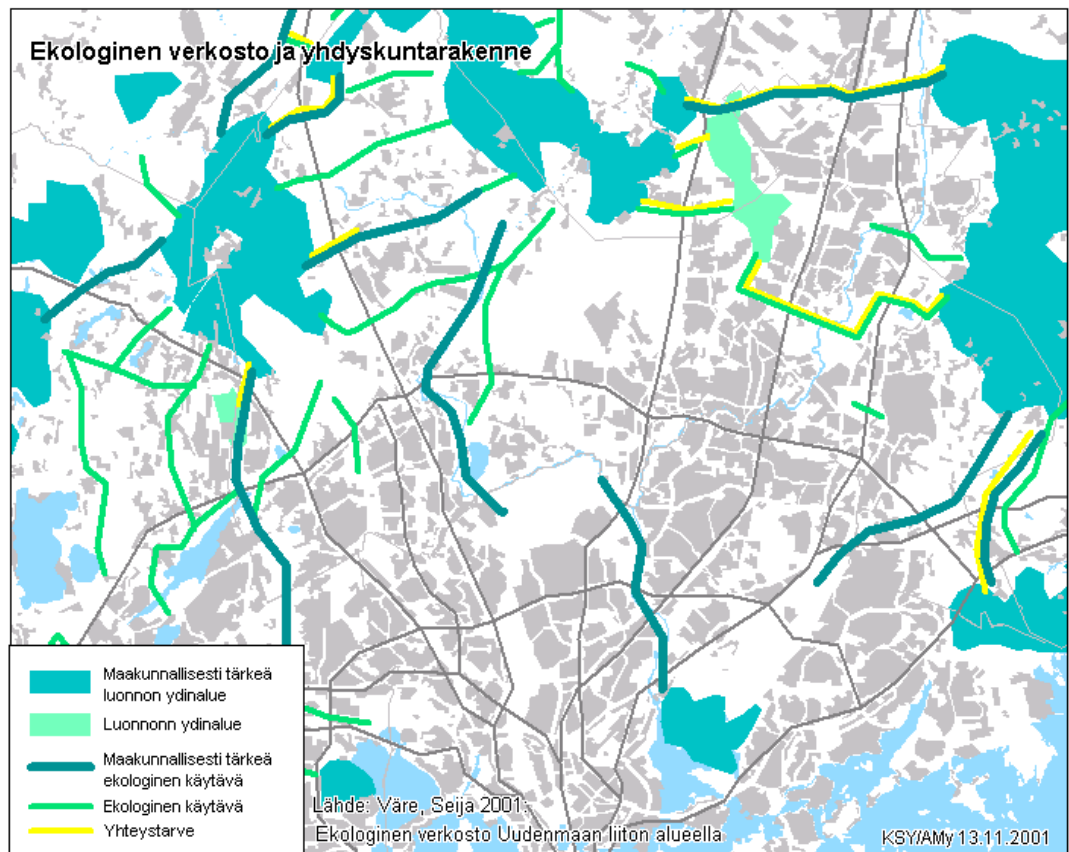
Suomen ratsastajainliitto pitää Vantaan ratsastusreitistön tarveselvitystä edistyksekköisenä ja kattavana. Kasvavalle ratsastusharrastukselle tulee kuntien kaavoisiin varata riittävästi tilaa. On selvää, että Vantaan kokoisessa kaupungissa tilanne korostuu ja kokonaisvaltaisen suunnitelman tarve on ilmeinen. Suunnitelma vähentää turvallisuusriskejä ja estää kahnaukset eri intressiryhmien välillä.

Suomen Ratsastajainliitto on huolestunut sen johdosta, että viranomaisten päätöksenteko, suunnittelu, normien valmistelu ja täytäntöönpano ratsain liikkumista, ratsastusta ja ratsastusharrastusta koskevissa asioissa ei tunnu täyttävän sukupuolten tasa-arvon vaatimuksia eikä myöskään ihmisten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Yhteiskunnan panostus esimerkiksi jääkiekkoon on huomattavasti ratsastusta suurempi. Harrastajamäärien ero ei ole kuitenkaan merkittävä valtakunnallisesti (syksyllä 2001: jääkiekko 166.000 ratsastus 118.000). Ratsastuksessa 54.000 aikuista ilmoittaa haluavansa aloittaa ratsastuksen kun vastaava määrä jääkiekosta kiinnostuneita on vain 31.000.

Toivomme muiden taajaan asuttujen kuntien päättäjien ottavan esimerkkiä Vantaan kaupungin tekemästä selvityksestä ja päättävän vastaavanlaatuisten selvitysten valmistelemisesta.

6.3 Ratsastusreittien ja keskusten tarve

6.3.1 Ekologisen verkoston vahvistaminen ja ratsastusreitit

Sekä ratsastusta että ekologisten yhteyksien toteutumista rajoittavat suuret liikenneväylät. Osa ratsastusreitityhteystarpeista on merkitty samoille paikoille kuin Seija Väre'n julkaisussa "Ekologinen verkosto Uudenmaan alueella" esitetyt ekologiset käytävät. Ekologisten yhteyksien liikenneturvallisuuden parantaminen voitaisiin yhdistää turvallisten ratsastusreittien perustamiseen.

Viime aikoina Suomessa on vahvistettu ekologisia yhteyksiä ns. vihersiltoja rakentamalla. Vihersilta on vähintään 50 metriä leveä kasvillisuuspeitteinen silta, jota pitkin eläimet voivat ylittää liikenneväyliä. Tällaisia siltoja voitaisiin käyttää myös ratsastukseen. Myös alikulkujen suunnittelussa voidaan riittävällä mitoituksella ottaa huomioon niin villien kuin kesyjenkin eläinten liikkumismahdollisuudet.

6.3.2 Ratsastusreitit ja -keskukset virkistysaluejärjestelmässä

Kaupunkimaisilla alueilla ratsastusreitit sijoitetaan virkistysalueille, joilla eri liikuntamuotoja palvelevat reitit pitäisi suunnitella siten, etteivät eri liikkujaryhmät

häiritse toisiaan. Laajoilla kaupungin ulkoilualueilla ratsastuskeskukset tarjoavat ratsastusmahdollisuuksia, kuten Poni-Haka Oy Ojangossa ja Etelä-Vantaan ratsastuskoulu Petikon ulkoilualueiden tuntumassa. Molempien ympärille on merkitty lähireitistön kehittämistarve.

Maaseutumaisilla alueilla on melko turvallista ratsastaa hiljaisilla teillä ja poluilla ilman erikseen perustettuja reittejä. Alueita yhdistäviä ja suurempia ratsastajamääriä palvelevia ratsastusreittejä kuitenkin tarvitaan. Maaseutumaisille alueille merkityt ratsastusreittiyhteystarpeet ovat enimmäkseen suurpiirteisiä. Karttaan merkityt reittiyhteystarpeet voivat olla keskustelun lähtökohtana esimerkiksi neuvoteltaessa ratsastusreittisopimuksista maanomistajien kanssa. Reittien linjauksia voi muuttaa paljonkin.

6.3.3 Reitit

Ratsastuksen huomioon ottaminen ulkoilureittien ja liikenteen suunnittelussa

Kun suunnitellaan ulkoilureittejä, kevyen liikenteen väyliä ja liikenneväyliä sellaisilla alueilla, joilla ratsastetaan, ja joilla hevosten pito on tulevaisuudessakin mahdollista, pitää ratsastus ottaa huomioon. On huolehdittava siitä, ettei käy niin, että väylät, joita on aiemmin käytetty ratsastukseen, muutetaan jalankulku- ja pyöräilyteiksi, joilla ratsastus on kielletty, eikä samalla osoiteta ja perusteta uusia reittejä ratsastukselle. Esimerkiksi peltotiet olisi hyvä pitää maatalouden, ratsastuksen ja muun jokamiehenoikeudella liikkumisen väylinä ja perustaa viralliset ulkoilutiet erikseen. Ratsastusreittien risteäminen liikenneväylien, ulkoilureittien ja latujen kanssa on suunniteltava turvalliseksi esimerkiksi ottamalla alikulkujen mitoituksessa huomioon ratsastus.

Pitkät yhdistävät reitit

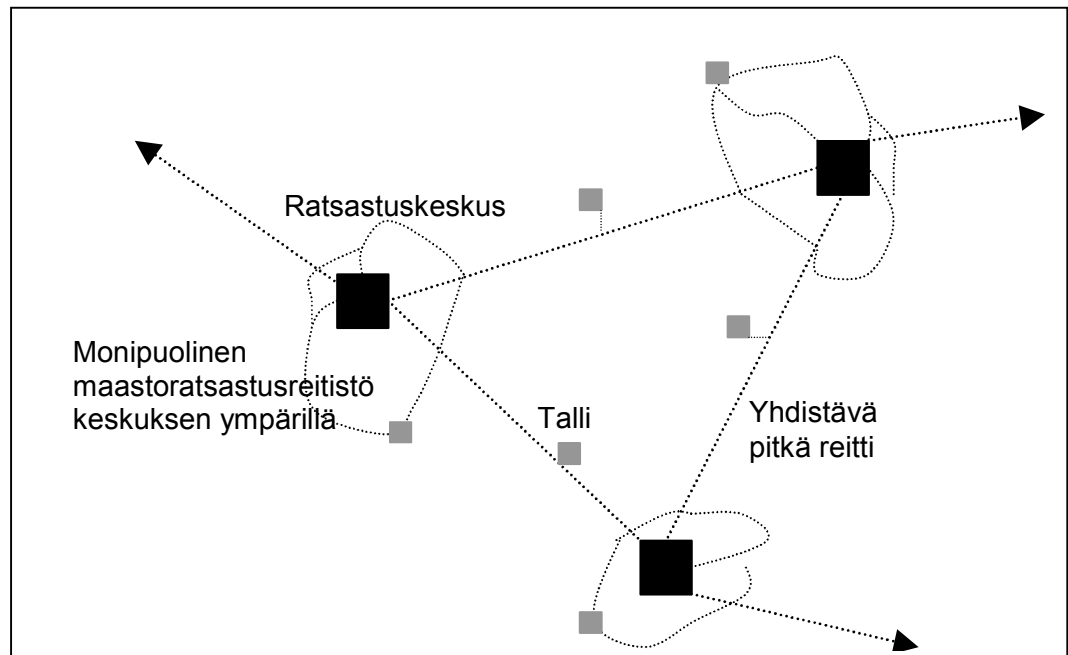
Pitkät reitit palvelevat erityisesti vaellus- ja matkaratsastusta. Pitkät yhdistävät reitit varmistavat sen, että ratsastusalueet eivät eristy toisistaan vaan voivat fyysisestikin verkostoitua ja tehdä yhteistyötä. Reittiverkoston varrella olevat yritykset, joilla on mahdollisuus tarjota sopivia riittävän rauhallisia ratsuja, tallipaikkoja tai majoitusta, voivat järjestää eri mittaisia ratsastusretkiä ja -vaelluksia yhteistyössä.

Tässä tarveselvityksessä on esitetty merkinnällä ratsastusreittiyhteystarve tarvittavat ja mahdolliset yhdistävät pitkät reitit. Reitit kulkevat ratsastuskeskusten kautta. Reittejä on esitetty sellaisille paikoille, joilla ne voivat kulkea mahdollisimman rauhallisessa viherympäristössä moottoriajoneuvoliikenteestä erotettuina.

Vantaalla reitit joudutaan suunnittelemaan pitkälti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja liikenneverkkoon. Ratsukkojen pakottaminen vilkkaan liikenteen sekaan ei ole kenellekään turvallista. Monilla paikoilla olevia ali- tai ylikulkuja tai siltoja on voitava osoittaa myös ratsastuskäyttöön. Tässä selvityksessä on pyritty osoittamaan sellaisia yli- tai alikulkuja tai siltoja, joissa ratsastuksen salliminen on välttämätöntä reittiverkoston aikaansaamiseksi.

Monipuolinen reitistö ratsastuskeskuksen ympärillä

Selvityksen karttaosuudessa on esitetty suurpiirteisinä aluerajauksina ratsastuskeskuksen lähialue, jolle pitäisi suunnitella ja toteuttaa useita maastoltaan ja maisemaltaan vaihtelevia, noin 2-10 kilometriä pitkiä ratsastusreittejä.

Ratsastusreitistön tavoitetilä. Pitkät reitit yhdistävät ratsastuskeskuksia.

Ratsastuskeskusten ympärillä on monipuoliset maastoreitit. Muilta kuin ratsastuskeskukseen kuuluvilta talleilta pääsee turvallisesti ratsastuksen runkoreitille.

Ratsastuksen runkoreitistö houkuttelee ratsastukseen liittyviä yrityksiä, kuten yksityishevosten täysihoitotalleja.

6.3.4 Ratsastuskeskukset

Täydellistä aluetta siten kuin luvussa 5.4 on kuvattu ei ratsastuskeskukselle samoin kuin monille muillekaan toiminnoille ole Vantaalla tarjolla. Vantaalla yleisin maastotyyppi ovat moreeni- kalliokumpareet ja tasaiset savilaaksot, joissa joet virtaavat. Tasaisia ja kantavia maapohjia on vähän.

Karttaan merkityissä ehdotetuissa ratsastuskeskuksissa toteutuvat ainakin seuraavat tekijät:

- Ehdotettu aikaisemmin perustellusti
- Mahdollisuus sovittaa keskuksen rakennukset ja rakenteet maisemarakenteeseen ja -kuvaan onnistuneesti
- Riittävästi tilaa
- Veden läheisyys
- Joukkoliikennettä
- Mahdollisuus ainakin joiltain osin yhdistää olevaan infrastruktuuriin
- Mahdollisuus johtaa ratsastuksen runkoreitti keskuksen ohi
- Mahdollisuus tehdä keskuksen ympärille 2-10 km pitkiä maastoreittejä
- Kaupungin maanomistusta

Maisemakuvan ja maiseman historian huomioon ottaminen keskuksen suunnittelussa on erityisen tärkeää kulttuurihistoriallisesti merkittävillä alueilla. Ratsastuskeskus voi tukea

viljelysmaiseman kulttuurihistoriallisen arvon säilymistä, jos rehu tuotetaan lähipelloilla ja hevoset hoitavat laiduntaen perinnemaisemia.

Vantaan ratsastuskeskusten asiakkaina ovat ja voisivat olla kaikenlaiset, pääkaupunkiseudulla asuvat ratsastuksen harrastajat, matkailijat ja yksityishevosten omistajat. Varsinaisten ratsastuskeskusten lisäksi Vantaalla voisi olla hevosalan yrityksiä, joissa tarjottaisiin maastoretkiä ja -vaelluksia tai tallipaikkoja yksityishevosille. Pienemmillä talleilla ei välttämättä tarvita maneesia, joka on vaikeasti maisemaan sijoitettava ja paljon tilaa vievä rakennus. Ratsastuskeskuksen läheisyydessä sijaitsevat tallit voisivat sopia keskuksen maneesin käytöstä.

7 Tarveselvityksestä eteenpäin

7.1 Suositukset yleiskaavan lähtökohdiksi

- Merkitään yleiskaavaan olemassa olevat Suomen ratsastajainliiton hyväksymät ratsastuskoulut urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi (VU).
- Merkitään yleiskaavaan ratsastuksen runkoreitit
- Kehitetään yleiskaavan määräyksiä maaseutumaisilla alueilla siten, että virkistyspalvelujen, kuten ratsastuskeskusten tai maasto- ja yksityistallien, syntymiselle ja onnistuneelle sijoittumiselle luodaan mahdollisuuksia.

7.2 Yleis- ja toteutussuunnittelu

Ratsastusreittien suunnittelun seuraava taso on yleis- ja toteutussuunnittelu, jossa keskeisenä osana on eri viiteryhmien, varsinkin maanomistajien kanssa neuvottelu ja sopimuksien tekeminen. Ratsastusreittien aikaansaamiseksi tarvitaan yhteistyötä julkisten ja yksityisten tahojen kesken. Esimerkiksi ratsastusseurojen, hevosalan yrittäjien, hevosenomistajien, kuntien, tiehallinnon ja ratahallintokeskuksen panosta ja asiantuntemusta tarvitaan.

Lähteet

Painetut lähteet

- Alkuperäisrotujen kasvattaminen. Maatalouden ympäristötuen erityistuet -esitteet. Maa- ja metsätalousministeriö 2003.
- Eläimet luonnon- ja maisemanhoitajina. Toim. Partanen, Hannele, Holmström, Maj-Hild ja Pykälä, Juha. Maa- ja metsätalousministeriö. Rauma 1997.
- Heiskanen, Minna-Liisa; Klemola, Ilkka; Kumpulainen, Mikko ja Kauppinen, Päivi. Hevostalous - merkitys ja tulevaisuus Suomessa. Kuopio (hevostietokeskus) 2002.
- Helsingin kaupungin liikuntapoliittinen ohjelma vuosiksi 2001-2010. Helsingin kaupungin liikuntaviraston julkaisuja, sarja A.
- Hollo, Erkki J. Ympäristöoikeus. Helsinki 1991.
- Karjalainen, Eeva ja Verhe, Irma. Ulkoilureitti. Helsinki 1995.
- Kevyen liikenteen suunnittelu. Tielaitos. Helsinki 1998.

- Puronaho, Kari; Näckel, Ilari; Matilainen, Pertti; Pulkkinen, Riikka, Hartman; Anne-Mari ja Pavelka, Bela. Mitä liikunta maksaa? Jyväskylän yliopisto 2001.
- Ratsaille. Suomen ratsastajainliiton tietosarja 2000.
- Suositus hevosurheilureiteistä. Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y., Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf., Suomen tieyhdistys ry. Helsinki 2001.
- Suuri kansallinen liikuntatutkimus 2001-2002: aikuisliikunta. Suomen Liikunnan ja Urheilun SLU:n julkaisusarja 5/02.
- Suuri kansallinen liikuntatutkimus 2001-2002: lapset ja nuoret. Suomen Liikunnan ja Urheilun SLU:n julkaisusarja 4/02.
- Tiehallinto, liikennetekniikka 9.12.2002. Tietoa tiensuunnitteluun nro 66. Hevoset ja yleiset tiet.
- Ulkoilureittien suunnittelun ja toteuttamisen periaatteet. Suomen latu, Suomen kuntaliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y., Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf.
- Vasara, Erkki. Suomen ratsastusurheilun historia. Rauma 1987.
- Väre, Seija. Ekologinen verkosto Uudenmaan liiton alueella. 2001.
- Wuori, Tuomo. Vantaan eläinsuojakartoitus 2001. Vantaa 2001.

Internetlähteet (päivämäärä, jona lähteestä on haettu tietoa)

- Campus 3/2000: <http://www.uta.fi/campus/003/oikeudet.html>. 24.11.2003
- Hevosten pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriö 1998. <http://www.mmm.fi/el/laki/F/F24.html>. 17.12.2003
- Järjestyslaki 27.6.2003: <http://www.finlex.fi/linkit/ajansd/20030612>. 24.11.2003
- Klipa = "Kevyen liikenteen väylät liikuntapaikkoina" -projektin verkkosivut: <http://www.klipa.info/>
- Laukki-projektin verkkosivut: <http://www.aurala.saunalahti.fi/laukki.htm>
- Matkaratsastus. <http://members.surfeu.fi/ramieu1/matkatxt1.htm>. 18.12.2003
- Perinnebiotooppien hoitokortti 6. Tuoreet niityt ja kedot. <http://www.mmm.fi/perinnebiotoopit/6%5Ftuoreetniityt.pdf>. 17.12.2003
- Suomen latu ry, verkkosivu: <http://www.suomenlatu.fi/poluistareiteiksi/tietoa/lakiasiat/ratsastus.html>. 24.11.2003
- Suomen kuntoutusliitto. Lyhennelmä ratsastusterapia-esitteestä verkkosivulla: <http://www.kuntoutusliitto.fi/sklrt.html>
- Tavoitteena terve ja hyvinvoiva hevonen. Maa- ja metsätalousministeriö 1999. <http://www.mmm.fi/el/julk/tavhevonen.html>. 17.12.2003
- Tieliikenneasetus 5.3.1982: <http://www.finlex.fi/lains/index.html>. 24.11.2003
- Tieliikennelaki 3.4.1981: <http://www.finlex.fi/lains/index.html>. 24.11.2003

Käsikirjoitukset

- Haapanen, Matti. Kotieläntilan suunnittelu. Opinnäytetyö Hämeen ammattikorkeakoulun puutarhatalouden koulutusohjelmassa 1997.
- Ratsastuskeskusten suunnitteluopas, luonnos saatu SRL:stä marraskuussa 2003. Suomen ratsastajainliitto.

Talli, hevosten tai ponien lukumäärä

- 10 - 50 (8)
- 3 - 9 (15)
- 1-2 (17)
- hevosten lukumäärä ei tiedossa (2)

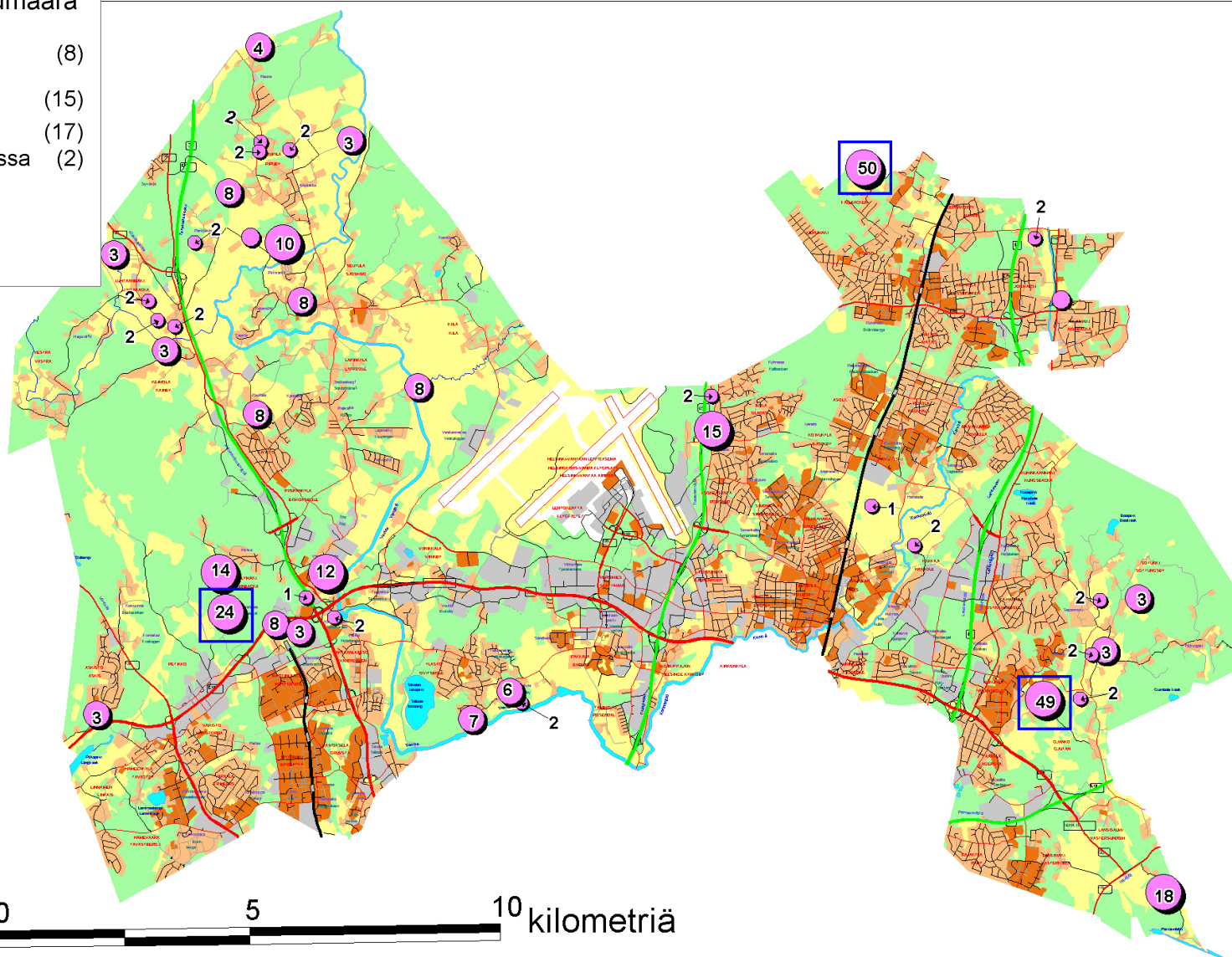
 SRL:n hyväksymä ratsastuskoulu

Vantaan tallien sijaintia ja hevosten tai ponien lukumäärää selvitettiin 18.2.2003 tilaisuudessa, johon oli lähetetty kutsu kaikille niille talleille, joiden osoite saatiin selville. Tilaisuudessa merkittiin kartoille tiedossa olevien tallien sijainti ja hevos- tai ponilukumäärä.

Merkintöjen mukaan Vantaalla on vähintään 302 hevosta tai ponia ja 42 tallia.

Vantaan eläinsuojakartoituksen mukaan vuonna 2001 hevosia tai poneja oli 260, joten tallit ja hevoset lienee saatu selville melko kattavasti.

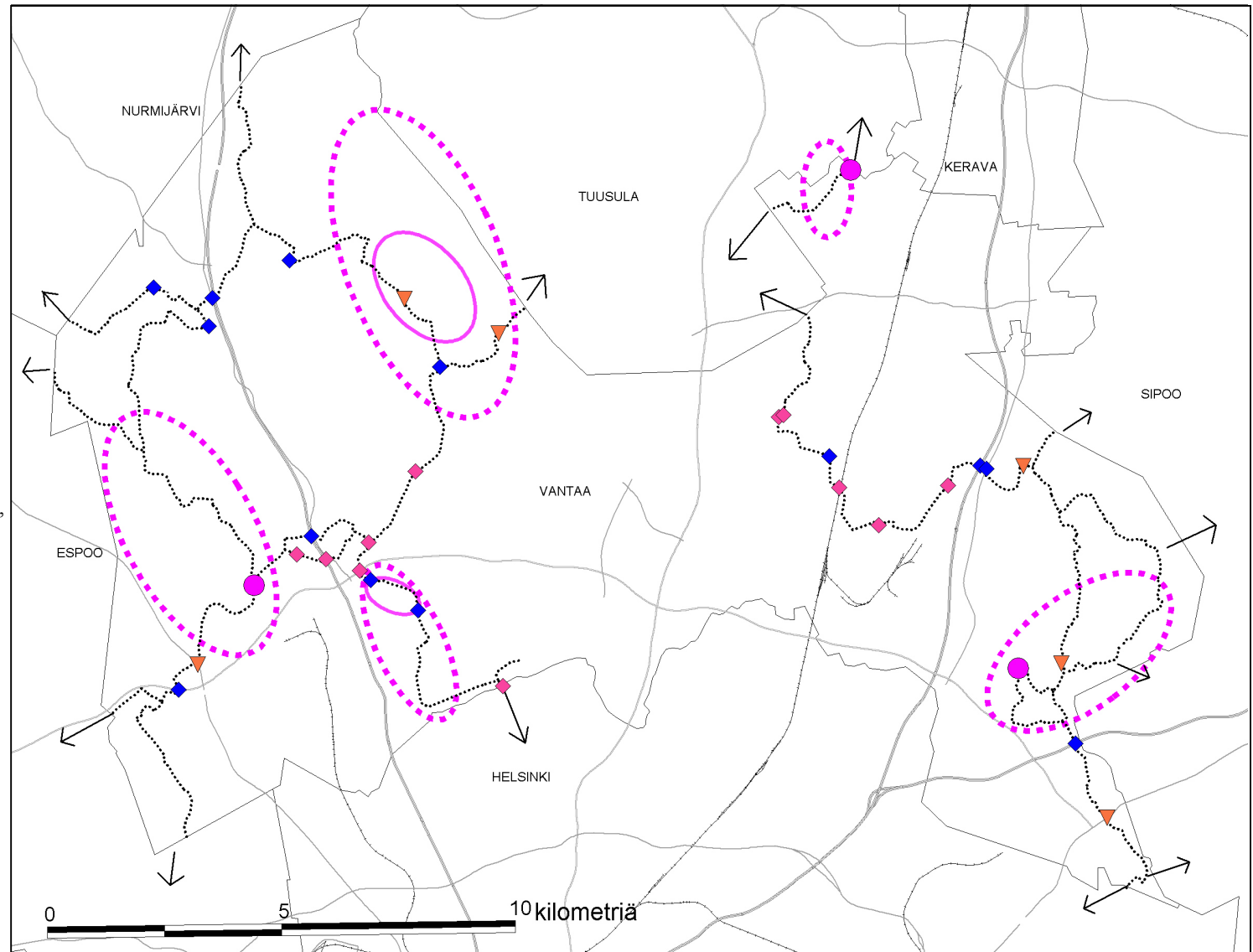
Menetelmästä johtuen viereisessä kartassa voi kuitenkin olla epätarkkuuksia.

Ratsastusreittien ja -keskusten tarve, kartta 1.

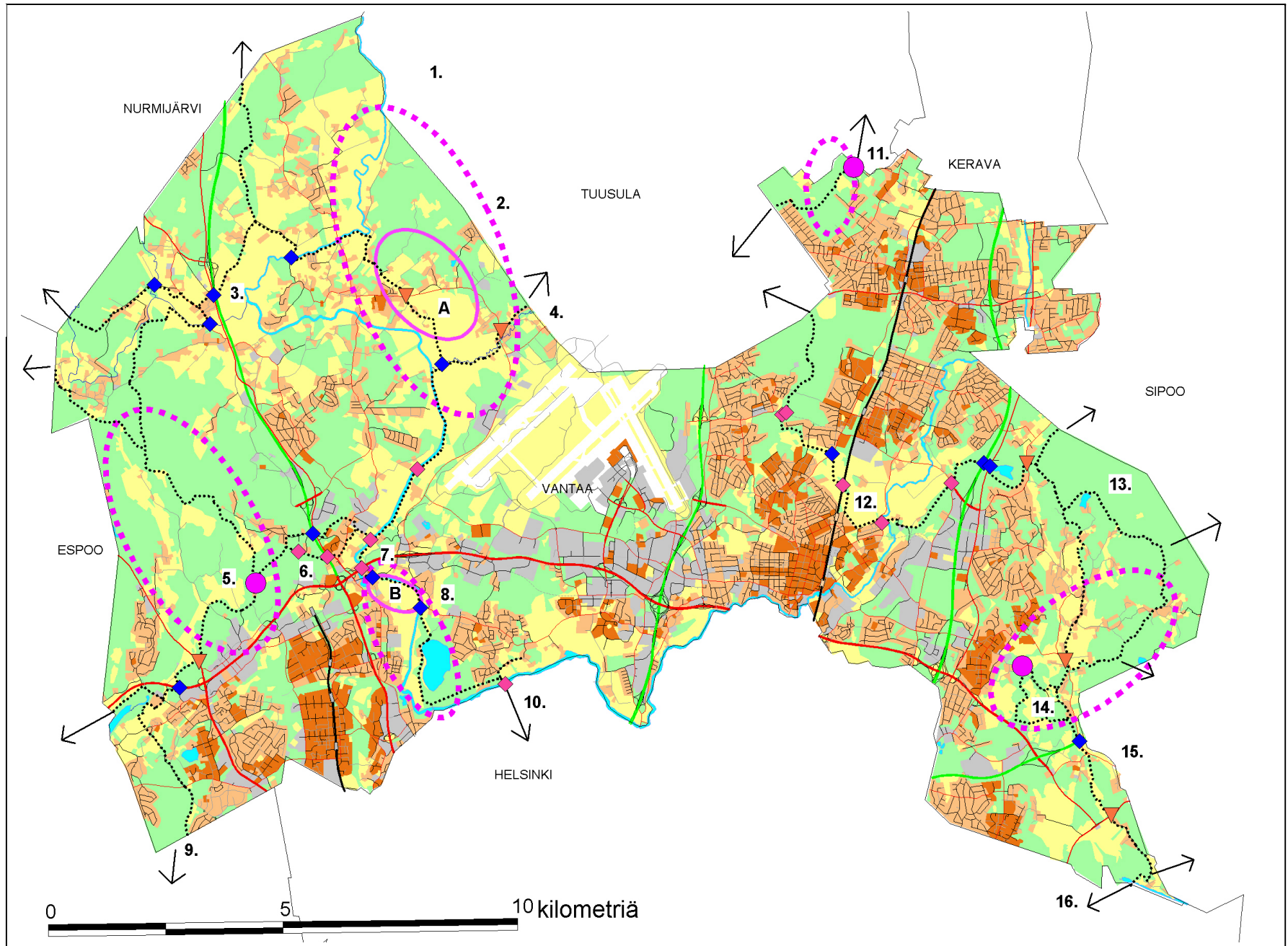
Merkinnät

- Ratsastusreitti yhteyden tarve
- ➔ Ratsastusreitti yhteyden tarve jatkuu kuntarajan yli
- ◆ Oleva yli- tai alikulku tai silta, jossa ratsastus pitäisi sallia, tai joka pitäisi muuttaa ratsastukseen sopivaksi.
- ◆ Suunniteltu yli- tai alikulku tai silta, joka pitäisi toteuttaa siten, että ratsastus otetaan mitoituksessa huomioon.
- ▼ Ratsastusreitti yhteyden tarpeen ja liikenneväylän risteäminen paikassa, jossa ei ole ali- tai ylikulkua. Ratkaistava turvallisesti.
- Oleva ratsastuskeskus
- Ehdotettu ratsastuskeskus.
- Ratsastuskeskuksen lähireittien kehittämisalue

Ratsastusreittien ja -keskusten tarve, kartta 2.

Merkinnät, ks.
edellinen sivu.
Numeroidut ja
kirjaimin
merkityt
kohteet, ks.
seuraava sivu.

Ratsastusreittien ja -keskusten tarve, kartan 2 selitykset

Ehdotetut ratsastuskeskukset:

A) Martinlaakson aluetoimikunta ehdotti lausunnossaan Vantaan maankäytön kehityskuvasta ja yleiskaavan tavoitteista varausta ratsastuskeskukselle Kiilaan. Kiilan ja Seutulan kaupunginosaan on mahdollista sijoittaa suurikin ratsastuskeskus tai varautua keskuksen laajenemiseen. Keskus voisi sijaita jossain rajatun alueen sisällä.

B) Martinlaakson aluetoimikunnan tilaamassa "Vantaanjokilaakson virkistyskäytön kehittäminen Vantaankosken alueella" -raportissa on ehdotettu hevosharrastustoimintaa Vantaanlaaksoon. Paikalle on mahdollista sijoittaa pienehkö ratsastuskeskus.

Alueista ja reiteistä:

1. Luoteis-Vantaa on vielä maaseutumaisista aluetta, jolla on hyvät mahdollisuudet pitää hevosia. Alueella on hiljaisia teitä ja metsäpolkuja, joita pitkin voi ratsastaa. Länsi-Vantaalle voitaisiin perustaa kokonaan Vantaalla oleva kolmisenkymmentä kilometriä pitkä rengasreitti. Rengasreitiltä lähtevät yhteydet kuntarajojen yli.
2. Uuden ratsastuskeskuksen ympärille tarvitaan useita monipuolisia 2-10 kilometriä pitkiä maastoreittejä.
3. Hämeenlinnanväylän ja Vanhan Hämeenlinnantien ylittävä silta voitaisiin osoittaa ratsastuksen ja kevyen liikenteen käyttöön. Silta on riittävän leveä eri liikkujaryhmille. Turvallista ratsastusta varten sillan kaiteita pitää korottaa.
4. Kehä IV:n toteutuessa muodostuu uusi ratsastusta hankaloittava este. Tien yhteyteen on suunniteltava riittävästi ratsastukseen sopivia alikulkuja.
5. Petikossa on tarve kehittää ratsastusreittejä. Laaja viheralue tarjoaa hyvät mahdollisuudet maastossa ratsastamiseen, kunhan eri tavoin liikkuville osoitetaan omat reitit. Reitit palvelevat paitsi Etelä-Vantaan ratsastuskoulua, myös yksityistalleja, joita Petikon-Keimolan alueella voisi olla nykyistä enemmänkin.
6. Rengasreitti pitää johtaa tulevan Marjaradan ja Hämeenlinnanväylän ali turvallisesti ja viheralueyhteyttä noudattaen. Ennen uusia alituksia ratsastus pitäisi sallia olevan alikulun kevyen liikenteen väylällä.
7. Kehä III:n alittava ratsastusreitti voitaisiin rakentaa joen partaalle tiesillan alle, Vantaanjoen ja Keravanjoen virkistyskäytön yleissuunnitelmassa ehdotetun ulkoilureitin yhteyteen.
8. Jos Vantaanlaaksoon ehdotettu ratsastuskeskus toteutuu, voitaisiin joen yli ehkä rakentaa pelkästään ratsastusta palvelevat sillat. Muuten pitäisi nykyisellä ja piakkoin toteutettavalla kevyen liikenteen sillalla ratsastus sallia.
9. Reittiyhteys Espooseen on mahdollinen myös etelässä. Linnaisten ja Hämeenkylien viljelysmaiseihin hevoset sopisivat, vaikkei siellä nykyisellään olekaan hevosia.

10. Ylästön kulttuurimaisemissa saisivat pienimuotoiset hevostallit säilyä osana elävää maalaismaisemaa. Reittiyhteys Helsinkiin voi kulkea Vantaanjoen ja Keravanjoen virkistyskäytön yleissuunnitelmassa ehdotetun sillan kautta. Sillan suunnittelussa ratsastus on mitoituksessa otettava huomioon.

11. Ratsastuskeskus Trans horses sijaitsee aivan Vantaan rajalla, ja ratsastuskeskuksen lähireittien tarve ulottuu myös Tuusulan puolelle.

12. Asolan, Koivukylän, Hiekkaharjun, Jokiniemen, Hakkilan ja Päiväkummun kautta Kuusijärvelle on esitetty ratsastusreittiyhteystarve, koska tämä on ainoa paikka pitkällä matkalla, jossa pääradan kanssa risteävä ratsastusreittiyhteys on mahdollinen. Tällä kohtaa myös ekologista yhteyttä pitäisi vahvistaa, joten radan alitus olisi tehtävä eläinten liikkumiseen ja ratsastukseen sopivaksi.

13. Sotungin-Sipoonkorven alueella reittiyhteystarvemerkinällä kuvataan suurpiirteisesti tarvetta rengasreittiin. Metsässä ratsastuskäytöstä voitaisiin sopia olevilla poluilla. Viljelysmaisemassa reitit voisivat kulkea peltojen reunoilla tai rajoilla, teiden vierellä tai rauhallisilla teillä. Alueella on maisemien ja potentiaalisten yhteyksien puolesta hyvät mahdollisuudet kehittää vaellus- ja matkaratsastusta.

14. Ojangossa on jonkin verran toteutettuja ratsastusreittejä. Reitit eivät kuitenkaan ole riittäviä eikä esimerkiksi asemakaavassa esitettyjä ratsastusreittejä ole toteutettu. Vilkkaasti käytetyllä ulkoilualueella on tärkeää tehdä eri liikkujaryhmille omat reitit. Ratsastusreitit voisivat jatkua Sotungin puolelle.

15. Porvoonväylän alitus onnistuu tällä hetkellä vain Sotungintien vierellä. Ratsastusreittiyhteys pitäisi jollain keinolla saada turvalliseksi. Sama koskee Itäväylän ylitystä. Yhteys etelään voisi olla myös Sipoon puolella.

16. Yhteys eteläkärjessä Helsingistä Vantaan kautta Sipooseen on tärkeä. Vuosaaressa on ratsastuskeskushanke.

Selvitys on myös internetissä osoitteessa:
<http://www.vantaa.fi/ksy/yktarkastus/selvitykset/ratsastus.pdf>.

YK 0010
KAUPSU 1/2004
ISSN 1263-2182 (Vantaan kaupunki, Kaupunkisuunnittelu C1:2004)